

restaurare și microfilmare ale Arhivelor Centrale de Stat ale Bavariei. Cu acest prilej au fost remarcate în mod deosebit mijloacele moderne de păstrare și conservare a documentelor. De asemenea, au stîrnit interes sistemele de asigurare a documentelor în depozit.

În zilele de 5—6 mai 1986, la inițiativa Arhivei federale (Bundesarchiv), a Arhivei Centrale de Stat a Bavariei (Bayerisches Hauptstaatsarchiv) și a Institutului de studii sud-est europene (Südost Institut), s-a desfășurat la Tutzing, în apropiere de München, conferința științifică pe tema „Documentele diplomatice — surse importante ale studiilor balcanice”. Din cele 20 comunicări prezentate ne-au reținut atenția în mod deosebit următoarele: dr. K. Oldenhage (R.F.G.), *Izvoare pentru istoria țărilor balcanice la Arhiva federală din Koblenz*; dr. J. H. Busley (R.F.G.), *Izvoare pentru istoria țărilor balcanice la Arhiva Centrală de Stat a Bavariei*; dr. K. Nehring (R.F.G.), *Rapoartele și relatările finale ale soldaților imperiale la Constantinopol ca sursă pentru istoria sud-est europeană în secolele XVI—XVIII*; M. Gustafson (S.U.A.), *Documente diplomatice ale S.U.A. referitoare la istoria balcanică*; dr. P. Carucci (Italia), *Sursele diplomatice din perioada Restaurăției (1815—1861) referitoare la țările balcanice*; dr. L. Mannino (Italia), *Documente diplomatice italiene de la unirea Italiei pînă la sfîrșitul primului război mondial (1861—1918)*; S. Welfler (Elveția), *Arhivele Ligii Națiunilor*; dr. D. Lukač (Iugoslavia), *Documente diplomatice din arhivele*

Iugoslaviei privind istoria popoarelor balcanice pînă în anul 1945; dr. St. Malfer (Austria), *Actele cu caracter diplomatic și istoria bisericii; Austria și Balcanii (1848—1918)*, dr. E. Palotás (Ungaria), *Izvoare diplomatice austriece despre politica monarhiei habsburgice în a doua jumătate a secolului al XIX-lea*; N. Svolopoulos (Grecia), *Fondul Memoriei și documente din Arhivele Ministerului Afacerilor Externe al Franței — sursă de istorie a Imperiului otoman și a popoarelor balcanice*; K. Mancev (Bulgaria), *Arhivele diplomatice bulgare despre istoria popoarelor balcanice (1919—1939)*.

Se cuvine subliniat faptul că cea mai mare parte a comunicărilor prezentate a semnalat numeroase surse documentare referitoare la istoria modernă și contemporană a României, remarcîndu-se cele privind procesul de înfăptuire al statului național unitar român în contextul politic internațional din epocă și politica României interbelice, de apărare a independenței naționale și apărare a statu-quo-ului teritorial.

Desfășurate la un înalt nivel științific, într-o atmosferă de colaborare și înțelegere, lucrările conferinței științifice de la Tutzing au contribuit nu numai la o mai bună cunoaștere și interpretare a surselor diplomatice privind istoria țărilor din Balcani, ci au prilejuit totodată un util schimb de experiență în domeniul metodologiei de cercetare și publicare a acestor izvoare specifice.

MARIA PÎRVULESCU
COSTIN FENEȘAN

Primul an de activitate a Laboratorului de studii otomane

Cercetările întreprinse în arhivele, bibliotecile și muzeele din străinătate au avut și au ca rezultat firesc îmbogățirea tezaurului arhivistic național și, implicit, dezvoltarea bazei documentare a istoriografiei. Valorificarea științifică a acestui prețios material documentar — păstrat, în bună măsură la Direcția Generală a Arhivelor Statului, sub formă de microfilme și xerografii — s-a realizat într-o multi-

tudine de forme, între care menționăm editarea unor corpusuri și ediții de documente, studii și articole elaborate pe baza informațiilor cuprinse în ele, instrumente de informare științifică etc. În aceeași ordine de idei, relevăm necesitatea pregătirii de specialiști, îndeosebi, în privința unor limbi și paleografii dificile prin însăși natura lor (slavă, latină, turco-osmană). Instituțiile de profil (de pildă,

Direcția Generală a Arhivelor Statului, unde funcționează Centrul de perfecționare a cadrelor) acordă atenția cuvenită acestei chestiuni, asigurând, prin forme și mijloace specifice, desăvârșirea pregătirii profesionale a „schimbului de mîine“ în domeniul istoriei.

Împlinirii unui asemenea deziderat îi este subsumată și constituirea Laboratorului de Studii Otomane de pe lângă Facultatea de Istorie și Filosofie a Universității din București. Ședința inaugurală a avut loc în ziua de 26 iunie 1985*; au participat reprezentanți ai Ministerului Educației și Învățămîntului, cadre universitare și didactice, studenți, cercetători ai institutelor de profil din capitală, arhiviști din Direcția Generală a Arhivelor Statului, muzeografi din București și din alte localități ale țării.

Circumstanțele favorabile constituirii Laboratorului de studii otomane, precum și menirea acestuia au fost înfățișate de prof. univ. dr. Gh. I. Ioniță, care în cuvîntul său de deschidere, a arătat printre altele: „În adevăr, crearea acestui Laborator era de mult necesară, numai că acum a devenit și posibilă. Datorită marii deschideri spre lume promovată de România socialistă, de Președintele Nicolae Ceaușescu, în ultimii 20 de ani, îmbunătățirii relațiilor țării noastre cu toate țările sud-est europene și, în acest cadru, ridicării pe o treaptă superioară a prieteniei și colaborării multilaterale cu Republica Turcia, a devenit posibil accesul cercetătorilor români în fabuloasele arhive turcești, s-au intensificat legăturile dintre forurile științifice românești și cele turcești. [...] Crearea Laboratorului de Studii Otomane a pornit de la necesitatea creșterii de noi turcologi, capabili să valorifice imensul tezaur de documente turco-osmane, precum și de la nevoia de a studia mai profund și dintr-o perspectivă interdisciplinară, modernă, relațiile dintre Țările Române și Imperiul Otoman de-a lungul secolelor, statutul autonom al Principatelor față de Poartă. Subliniem că aportul documentelor turcești este din ce în ce mai important în unele probleme majore ale istoriografiei noastre, prezentate denaturat de unele lucrări străi-

ne. În special din țările vecine. Or, pentru a ajunge la aceste documente, pentru a lucra direct cu ele, istoricul are nevoie de o pregătire specială — de limbă, paleografie, diplomatică, epigrafie, numismatică și metrologie otomane — pe care, în mod obiectiv, programa facultăților noastre nu poate să o asigure decît parțial. Iată de ce, în lipsa unui institut specializat s-a impus necesitatea creării acestui Laborator cu rosturi didactice și științifice“.

Cu același prilej, a fost prezentat Statutul Laboratorului de Studii Otomane în care este menționat și Comitetul de conducere al acestuia, avînd următoarea componență: prof. univ. dr. Gh. I. Ioniță, decanul Facultății de Istorie-Filosofie și directorul Institutului de Studii Sud-Est Europene, președinte; conf. univ. Mihail Guboglu, membru al Societății Turce de Istorie, și lect. univ. dr. Mihai Maxim, Facultatea de Istorie-Filosofie, vicepreședinti; Ion Matei, Anca Ghiță, dr. Cristina Feneșan, Mustafa A. Mehmet, Institutul de Studii Sud-Est Europene; dr. Tahsin Gemil, Virgil Ciocîltan, Institutul de Istorie „Nicolae Iorga“; Valeriu Veliman, Direcția Generală a Arhivelor Statului, membri; prof. Dorin Matei, secretar.

Ședința inaugurală a continuat cu prezentarea de către prof. dr. Virgil Cîndea a comunicării *Descoperirea manuscrisului original al Istoriei Imperiului Otoman de Dimitrie Cantemir*. Polivalența contribuțiilor în domeniul osmanisticii ale luminatului principe moldovean a fost ilustrată, o dată în plus, și de cercetătoarea Anca Ghiță, prin sugestiva sa expunere, *Introducere în creația muzicală a lui Dimitrie Cantemir*, urmată de audierea unei partituri cantemiriene.

Activitatea propriu-zisă a Laboratorului de Studii Otomane a început în luna septembrie 1985. Potrivit planului de muncă, s-au desfășurat, lunar, ședințe de comunicări; totodată, s-au organizat (de două ori pe lună) cursuri cu caracter practic, de perfecționare a cunoștințelor de limbă și paleografie turco-osmană, menite să faciliteze mai buna pregătire a tinerilor (studenți ai Facultăților de Istorie-Filosofie și de Limbi străine, secția limbi orientale; profesori, cercetători, arhiviști, muzeografi) preocupați de osmanistică.

În cadrul Laboratorului, s-au prezentat, la datele menționate, urmă-

* Pentru detalii, vezi Dorin Matei, *Constituirea Laboratorului de studii otomane de pe lângă Facultatea de Istorie-Filosofie a Universității din București*, în „Revista de istorie“, tom 38, nr. 12/1985, p. 1235—1238.

** Apud idem, *art. cit.*, p. 1235—1236.

toarele comunicări: 23.X.1985 — dr. Tahsin Gemil, *Noi puncte de vedere privind cronologia primelor lupte antiotomane ale lui Mircea cel Bătrîn*; prof. Călin Felezeu (Curtea de Argeș), *Manuscrise românești din secolele XVII—XVIII privind societatea otomană*; prof. univ. dr. Dinu Giurescu, *Al XVI-lea Congres Internațional de Științe Istorice (Stuttgart, VIII.1985)*; 20.XI.1985 — conf. univ. Mihail Guboglu, *Despre arhivele din Republica Turcia și însemnătatea lor pentru istoria Țărilor Române*; idem, *Noutăți editoriale din Republica Turcia*; 18.XII.1985 — Valeriu Veliman, *Autonomia Țărilor Române față de Poartă în a doua jumătate a sec. XVIII în lumina unor noi documente turcești*; Mustafa Ali Mehmet, *Al V-lea Congres Internațional de Turcologie (Istanbul, IX.1985)*; 22.I.1986: — dr. Florin Constantiniu, *Poarta Otomană și politica socială a domnilor fanarioți*; 19.II.1986 — dr. C. Rezahevi, *Poziția lui Martin Kromer în Seimul polon față de relațiile moldo-polono-otomane*; 19.III.1986 — lect. univ. dr. Mihai Maxim, *Domnii români în protocolul Porții Otomane (sec. XVI)*; prof. Dorin Matei (București), *Poseșiuni românești în*

sudul Dunării. Sec. XV—XVI; 16.IV.1986 — Ion Șendulescu, *Aspecte ale relațiilor româno-otomane. 1900—1906*; Bogdan Murgescu (student, an IV), *Cererea militară otomană și piața românească. Un studiu de caz: 1672.*

Tematica acestor comunicări — urmărite cu viu interes de fiecare dată de numeroși participanți, între care și arhiviști din Direcția Generală a Arhivelor Statului, și completate cu intervenții din partea autorilor și a asistenței — a evidențiat, cel mai adesea la modul sintetic, particularitățile relațiilor româno-otomane, debaterile pe care le-a prilejuit fiind de natură să contribuie la elucidarea, în special, a multiplelor aspecte ale statutului de autonomie al Țărilor Române față de Poarta Otomană de-a lungul secolelor.

Comunicările respective urmează a fi publicate într-un volum editat sub egida Laboratorului de Studii Otomane. De asemenea, se preconizează publicarea unei *Bibliografii generale a relațiilor româno-otomane* și a unui *Dicționar de termeni și instituții otomane*.

VALERIU VELIMAN

Simpozionul „Cercetarea și valorificarea Patrimoniului Cultural Național și a Fondului Arhivistic Național”. Ediția a II-a (Miercurea-Ciuc, 16 mai 1986)

În cadrul manifestărilor prilejuite de „Zilele muzeale harghite” organizate de Complexul Muzeal județean Harghita, sub egida Comitetului județean de Cultură și Educație Socialistă, în colaborare cu alte instituții de profil printre care și Filiala Arhivelor Statului județul Harghita, a avut loc a II-a ediție a simpozionului „Cercetarea și valorificarea Patrimoniului Cultural Național și a Fondului Arhivistic Național”.

Manifestarea, care se impune tot mai mult în rîndul specialiștilor, precum și al publicului iubitor de istorie¹, s-a desfășurat în sala de festivi-

tăți a Complexului muzeal situată în Cetatea Miko, monument de arhitectură din secolul al XVII-lea.

Cuvîntul de deschidere a fost rostit de prof. Maria Cotfas, vicepreședinte al Comitetului județean de Cultură și Educație Socialistă, care a reliefat importanța simpozionului, modalitate de valorificare a cercetărilor întreprinse de muzeografi, arhiviști, profesori de istorie.

Corneliu Lungu, de la Direcția Generală a Arhivelor Statului, a prezentat comunicarea *Aspecte ale mișcării muncitorești din perioada interbelică reflectate în documentele instanțelor judecătorești*, în care a relevat o serie de documente mai puțin cunoscute sau inedite din fondurile păstrate de Arhivele Statului, documente care

¹ Vezi cronica primei ediții, în „Revista Arhivelor”, An. LXVIII (1986), vol. XLVIII, nr. 1, p. 95—96.